

## บทที่ 1

### บทนำ

#### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระดาษวัสดุทรงคุณค่าของมนุษยโลก ที่เปลี่ยนประวัติศาสตร์ของการจารึกเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษยชาติ จากการจารึกลงบนแผ่นดินเหนียว และสลักลงบนหินผา มาเป็นการเขียนอักษรลงบนแผ่นผ้า และเยื่อกระดาษต่างๆ มนุษย์ใช้กระดาษเพื่อการสื่อสาร จดบันทึกเหตุการณ์ สร้างสรรค์งานวรรณกรรม และศิลปะที่ละเอียดอ่อนไว้เป็นมรดกจากรุ่นสู่รุ่นให้ลูกหลานได้รู้จักและภาคภูมิใจในความเป็นเลิศของเผ่าพันธุ์

กระดาษของชาวอียิปต์โบราณผลิตจากกกชนิดหนึ่งที่เรียกว่า พาไพรัส (Papyrus) และพบว่ามีการใช้จารึกบทสวดและคำสาบานบรรจุไว้ในพีระมิดของอียิปต์ นักประวัติศาสตร์เชื่อว่าการใช้กระดาษที่ทำจากพาไพรัสมาตั้งแต่ปฐมราชวงศ์ของอียิปต์ (ราว 3,000 ปีก่อนคริสตกาล)

สำหรับวัสดุใช้เขียนนั้น ในสมัยโบราณมีด้วยกันหลายอย่าง เช่น แผ่นโลหะ หิน ใบลาน เปลือกไม้ ผ้าไหม ฯลฯ ผู้คนสมัยโบราณคงจะใช้วัสดุต่างๆ หลากหลายเพื่อการบันทึก ครั้นเมื่อราว ค.ศ.105 ชาวจีนได้ประดิษฐ์กระดาษจากเศษผ้าฝ้าย และหลังจากนั้นได้มีการใช้วิธีผลิตกระดาษเช่นนี้แพร่หลายอย่างรวดเร็ว

ประวัติการใช้กระดาษในสยามไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจน แต่วัสดุที่มีลักษณะอย่างกระดาษนั้น เรามีกระดาษที่เรียกว่า "สมุดไทย" ผลิตจากเยื่อไม้ทุบละเอียด ต้มจนเปื่อย ใสแป้งเพื่อให้เนื้อกระดาษเหนียว แล้วนำไปกรองในกระเบดเล็กๆ ทิ้งไว้จนแห้งแล้วลอกออกมาเป็นแผ่นพับทบไปมาจนตลอดความยาวจึงได้เป็นเล่มสมุด เรียกว่า สมุดไทยขาว หากต้องการสมุดไทยดำก็จะผสมผงถ่านในขั้นตอนการผลิต

คำว่า กระดาษ ในภาษาไทยไม่ปรากฏที่มาอย่างแน่ชัด มีผู้สันนิษฐานว่าน่าจะทับศัพท์มาจากภาษาโปรตุเกสว่า kratus แต่ความจริงแล้ว คำว่ากระดาษในภาษาโปรตุเกส ใช้ว่า papel ส่วนที่ใกล้เคียงภาษาไทยมากที่สุดน่าจะเป็นคำศัพท์ในภาษามลายู คือ kertas หมายถึง กระดาษเช่นกัน

กระดาษที่ใช้กันอยู่ในโลกปัจจุบันนี้ ใช้น้ำเป็นวัตถุดิบมากกว่าร้อยละ 90 นอกนั้นทำจากวัตถุดิบอื่น ๆ เช่น ชานอ้อย ใผ่ ฟางข้าว เปลือกไม้ หญ้า กระดาษที่ใช้แล้วและอื่นๆ ในการทำกระดาษต้องสับไม้ให้เป็นชิ้นเล็กๆเสียก่อน แล้วจึงย่อยให้ได้เส้นใยแยกออกมาเป็นเซลล์ เรียกว่า เยื่อ

สำหรับกระดาษเขียนหรือพิมพ์ เมื่อได้เยื่อมาแล้วต้องฟอกให้ขาวเสียก่อน ในการทำแผ่นก็ต้องผสมดินขาวเพื่อให้เนื้อกระดาษแน่นและมีผิวเรียบและผสมชั้นสนเพื่อเป็นสารช่วยกันซึมกระดาษที่ไม่ต้องการให้ขาวนัก อาจทำแผ่นได้เลยโดยไม่ต้องผสมสารใดๆ ลงไปอีก สีของเยื่อกระดาษหรือกระดาษตามธรรมชาติที่ได้จะมีสีน้ำตาล

การประกอบเข้าเป็นแผ่นกระดาษไม่จำเป็นต้องมีสิ่งเชื่อมประสานช่วย คงใช้วิธีบดจนกระทั่งใยตามผิวของเซลล์แตกกระจายเป็นมีย่อยออกมาทุกทิศทุกทางในขณะอยู่ในน้ำ เมื่อทำแผ่นและแห้งลงแล้ว "มือ" เหล่านี้จะจับกันเองบ้าง จับกับเซลล์ข้างเคียงบ้าง ทำให้ติดกันเป็นแผ่นโดยอัตโนมัติ

คุณสมบัติของกระดาษจะดีเลวอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุดิบ วิธีการผลิตเยื่อและการทำแผ่น โดยทั่วๆ ไปเยื่อที่ดีต้องมีความยาวและมีผนังบางซึ่งจะผลิตกระดาษได้บาง เหนียว ทับได้ โดยไม่หักขาด ไม่ใบแคบพวกสนเขาจะให้เยื่อประเภทนี้ได้ดีกว่าไม้ใบกว้าง อย่างไรก็ตาม สำหรับกระดาษที่ไม่ต้องการความแข็งแรงมากนัก เช่น กระดาษพิมพ์เขียนธรรมดา อาจทำได้จากเยื่อของไม้ใบกว้าง ฟาง หรือหญ้าบางชนิดได้เป็นอย่างดี

"The word Paper-Mache has been derived from the French word "Papier Mache" , meaning chewed paper, paper mache products are made pounded disintegrated paper. Paper-Mache vary in design and color combinations and are mostly used to highlight certain motifs. "

เปเปอร์มาเช่ คือ การนำเอากระดาษเหลือใช้มาผสมกับกาวหรือทาการเพื่อทำให้เป็นรูปแบบต่างๆ ส่วนมากจะมีการลงสีและทาแลคเกอร์ทับลงไปด้วย เปเปอร์มาเช่มีต้นกำเนิดในทวีปเอเชียและต่อมาได้แพร่หลายในทวีปยุโรปส่วนใหญ่จะทำเป็นของเล่น หน้ากาก ถาด และส่วนประกอบของเฟอร์นิเจอร์ เปเปอร์มาเช่ทำได้โดยการทาการบนเศษกระดาษ

เปเปอร์มาเช่ เป็นงานที่สามารถทำได้หลายรูปแบบและทำได้ง่าย ใช้เทคนิคง่ายๆ วัสดุที่ใช้ก็หาได้ง่ายและราคาถูกคือกระดาษหนังสือพิมพ์ที่ใช้น้ำแล้วโดยนำกระดาษมาฉีกเป็นชิ้นเล็กๆ และนำไปแช่น้ำจนเปื่อย แล้วนำมาปิดลงบนแบบที่เตรียมไว้ทาการปิดทับทีละชั้นจนหนาพอ ทิ้งให้กาวแห้งก่อน แต่งผิวให้เรียบร้อยด้วยกระดาษสีขาว เสร็จแล้วจึงตกแต่งด้วยสี การทำเปเปอร์มาเช่เป็นงานที่สามารถสร้างผลงานตามจินตนาการของตัวเอง ไม่ต้องเหมือนแบบใคร ลงทุนน้อยเป็นอาชีพอิสระเป็นธุรกิจครอบครัวเหมาะกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

เสน่ห์ของเปเปอร์มาเช่อยู่ที่ความเรียบง่าย ความเป็นธรรมชาติ ความหลากหลายของรูปแบบและสีสัน ที่สำคัญคือความเป็นศิลปะที่สร้างขึ้นด้วยมือล้วนๆ มีชิ้นเดียวในโลก อาจเป็น

เพราะเปเปอร์มาเช่เป็นประติมากรรมกระดาษที่ใกล้ชิดกับคนเรามากกว่างานศิลปะอื่นๆ จึงเป็นที่นิยมของคนทุกระดับ (ไอเดียฟอร์ไทย, 2545)

ชาวต่างประเทศจะให้ความสำคัญกับศิลปะทำมือมาก โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นมิตรกับธรรมชาติ ไม่สร้างปัญหากับสิ่งแวดล้อม ยิ่งเป็นของใช้ที่ประดิษฐ์จากวัสดุรีไซเคิลอย่างเปเปอร์มาเช่ด้วยแล้ว จะให้ความนิยมมากกว่าสิ่งผลิตจากโรงงานที่เป็นพลาสติกและโฟม เพราะสิ่งเหล่านั้นย่อยสลายยาก ถ้านำไปเผาก็จะเกิดเป็นควันพิษสร้างมลภาวะให้กับโลก(นายพงศ์ ไสโน) เจกเชงกับงานตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่ของ Chaarts gallery บ้านโป่งน้อย ต. สุเทพ อ. เมือง จ. เชียงใหม่ ที่ใส่ใจและให้ความสำคัญกับการนำกระดาษรีไซเคิลมาประดิษฐ์สร้างงานที่มีคุณค่าไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ด้วยแนวคิดที่ว่า "Reuse Reduce Recycle" ด้วยการสร้างสรรค์คิดค้นรูปแบบที่แตกต่างและแปลก เป็นที่สนใจของผู้บริโภค และได้รับการสั่งซื้อจากร้านค้าทั้งเชียงใหม่และกรุงเทพฯ แต่ถึงกระนั้นด้วยเวลาที่ส่วนใหญ่จะเป็นสินค้าเพื่อการส่งขายจึงยังไม่มีบรรจุภัณฑ์ย่อยที่ชัดเจน เพื่อปกป้องความเป็นตัวตนแสดงเอกลักษณ์ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมและสร้างสรรค์จะช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีความน่าสนใจ และสร้างมูลค่าได้อย่างแน่นอน

#### ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่ ของ chaarts gallery บ้านโป่งน้อย ต. สุเทพ อ. เมือง จ. เชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่ ของ chaarts gallery จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ
4. เพื่อออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่ ของ chaarts gallery บ้านโป่งน้อย ต. สุเทพ อ. เมือง จ. เชียงใหม่

#### ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงพัฒนา ซึ่งนักวิจัยในที่นี้หมายถึง นิสิตวิชาเอกการออกแบบบรรจุภัณฑ์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนนคร และผู้ประกอบการตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่ Chaarts gallery บ้านโป่งน้อย อ. เมือง จ. เชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านผลิตภัณฑ์ของ chaarts gallery บ้านโป่งน้อย ต. สุเทพ อ. เมือง จ.

### เชียงใหม่

1.1 ประวัติความเป็นมาของร้านและผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่ chaarts gallery

1.2 ผลิตภัณฑ์ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่ chaarts gallery ประกอบไปด้วย ตุ๊กตาทั้งหมด 5 ตัว คือ

1.2.1 ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่คนชุก

1.2.2 ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่ช้าง

1.2.3 ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่แพะ

1.2.4 ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่กระต่าย

1.2.5 ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่ไดโนเสาร์

1.3 กระบวนการผลิต

1.4 การจัดการและการตลาด

2. ขอบเขตด้านบรรจุภัณฑ์ของตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่ chaarts gallery ประกอบด้วยบรรจุภัณฑ์ ดังนี้

2.1 ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่คนชุก 1 โครงสร้าง 1 กราฟฟิก

2.2 ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่ช้าง 1 โครงสร้าง 1 กราฟฟิก

2.3 ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่แพะ 1 โครงสร้าง 1 กราฟฟิก

2.4 ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่กระต่าย 1 โครงสร้าง 1 กราฟฟิก

2.5 ตุ๊กตาทำมือจากกระดาษเปเปอร์มาเช่ไดโนเสาร์ 1 โครงสร้าง 1 กราฟฟิก

### ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

1. ได้บรรจุภัณฑ์ที่ได้รับการออกแบบแล้ว
2. ทำให้เกิดความสนใจและเห็นคุณค่างานศิลปะมากขึ้น
3. กลุ่มผู้ผลิตเปเปอร์มาเช่มีแนวทางการคิดและสามารถพัฒนาบรรจุภัณฑ์ของตนเองได้
4. ผู้ประกอบการสังเกตเห็นความสำคัญของการออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อการส่งเสริมการขาย

### การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจากเครื่องมือการวิจัย

2. การตรวจสอบข้อมูล เป็นการตรวจสอบความแม่นยำ และความเชื่อถือของข้อมูล ด้วยการดูด้วยความหมายเที่ยงตรง ตามที่ต้องการหรือไม่ เพื่อให้ข้อมูลมีความแม่นยำน่าเชื่อถือมากที่สุด

#### นิยามศัพท์เฉพาะ

**เปเปอร์มาเช่** คือศิลปะการนำกระดาษที่ไม่ใช่แล้วมาเย็บเป็นชิ้นเล็ก ๆ นำไปผสมกับ กาวสร้างเป็นตุ๊กตารูปทรงต่าง ๆ ตามจินตนาการ ซึ่งเป็นศิลปะที่สรรค์สร้างกระดาษที่ไม่ใช่แล้ว ให้กลับมีคุณค่าขึ้นมาใหม่

**บรรจุภัณฑ์** หมายถึง สิ่งที่ห่อหุ้มหรือหีบห่อสินค้าที่ออกมาเพื่อปกป้องรักษาผลิตภัณฑ์ให้คงสภาพ และคุณภาพใกล้เคียงกับเมื่อแรกผลิตในระหว่างการจัดจำหน่ายจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค

**กราฟฟิก** หมายถึง การออกแบบตกแต่งลักษณะภายนอกของบรรจุภัณฑ์ด้วยการใช้ฉลาก (เฉลิมชัย ห่อनाค ,2538 ,หน้า 19 )

**ศิลปะ** หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นให้แก่ตัวเอง และสร้างความเข้าใจให้แก่สังคม (อารี สุทธิพันธุ์,2532)

**สุนทรียศาสตร์** หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยปรัชญาหรือทฤษฎีของความพึงพอใจ หรือการรับรู้ถึงความงามในธรรมชาติ และศิลปะ